

# Lærer å bruke forskningsartikler

Sykepleierstudenter synes det er vanskelig å finne og ta i bruk forskningskunnskap i praksis.

## Forfattere

**Tove Helene Larssen**

Universitetslektor  
Nord universitet

**Betty-Ann Solvoll**

Førsteamanuensis  
Høgskolen i Oslo og Akershus

## Nøkkelord

kunnskapsbasert praksis

Kunnskapsbasert sykepleie

Forskningsartikler

Sykepleien 2017 105(2)(44-47)

DOI: <https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2017.60331>

### HOVEDBUDSKAP

Evnen til å vurdere og kritisk lese forskningsartikler er en sentral del av kunnskapsbasert praksis. Når vi prøver ut en modell for kunnskapsbasert praksis, ser vi at sykepleiestudenter har vansker med å finne, lese og forstå forskningsartikler. Denne artikkelen drøfter hvordan sykepleierutdanningen kan integrere ulike pedagogiske tilnærminger for å fremme studenters læring av kunnskapsbasert praksis.

Sykepleieutøvelse skal være kunnskapsbasert for å sikre at den forankres i oppdatert kunnskap på feltet (1). Sykepleierutdanningen skal sørge for at nyutdannede i faget har lært å arbeide kunnskapsbasert (2). Målet er at studentene utvikler praktisk kunnskap ved å kombinere klinisk erfaringskunnskap, forskningsbasert kunnskap og brukerkunnskap (1). Å arbeide kunnskapsbasert innebærer også evne til å vurdere kritisk de ulike kildene til kunnskap, og å integrere alle kunnskapsformene i en praktisk utøvelse.

En delkompetanse i denne sammenhengen er evnen til å analysere forskningsartikler og å forstå hvordan relevante forskningsresultater kan anvendes i yrkesutøvelsen (3). Denne kompetansen er nedfelt som et læringsutbytte i utdanningens studieplan (4). Vår utdanning bruker ulike pedagogiske tilnærminger gjennom alle de tre årene. Sykepleierstudentene får undervisning og trening i å søke etter, finne og forstå forskningsartikler.

## Hensikt med artikkelen

Hensikten med denne artikkelen er å drøfte utfordringer som sykepleiestudenter kan ha når de skal lære å bruke forskningsartikler som en del av kunnskapsbasert praksis (KBP). Utgangspunktet for diskusjonen er et samarbeidsprosjekt mellom et sykehus og en sykepleierutdanning, der en modell for kunnskapsbasert praksis blir prøvd ut. Studentene er i kirurgisk praksis på en ortopedisk enhet og i femte semester av studiet. Med bakgrunn i studentenes erfaringer ser vi nærmere på hva de syntes var utfordrende, og hvordan studieprogrammet bør utvikles for at studentene skal lære å bruke forskningskunnskap.

Vi ønsket å kartlegge hvor flinke studentene var til å bruke forskningsartikler i praktiske situasjoner. I denne artikkelen beskriver og diskuterer vi erfaringer fra dette pilotprosjektet, særlig de utfordringene som studentene møtte.

## Viktig med engelsk

Evnen til å vurdere og kritisk lese forskningsartikler er en sentral del av KBP. Litteraturen beskriver ulike metoder for å lære dette (5). Det å kunne lese, forstå og vurdere forskning kritisk er viktig for å se nytten av forskningskunnskap i praksis (6). Det engelske språket i artiklene kan være en hindring for å forstå innholdet (5). Erfaring med å lese engelske artikler er avgjørende, både for studenter, lærere, praksisveiledere og aktuelle samarbeidsparter i praksisfeltet (7, 8). For å utvikle søke- og vurderingsferdigheter må den videre opplæringen være integrert med klinisk praksis (9).

## Lite forskning i praksis

Rollemodeller i klinisk praksis har betydning for det å lære å lese forskningsartikler på en kritisk måte (10). Uten å erfare hvordan akademisk kunnskap brukes i praksis, opplever sykepleierstudenter lett at den blir «meningsløs og svevende» (11). Eriksen og medarbeidere (12) viser til at en systematisk opplæring i samarbeid med praksisfeltet vil ha positiv effekt på læring.



## «I klinisk praksis kan det være manglende kultur for å lese oppsummert forskning.»

Helsepersonell kan ha en positiv holdning til KBP og likevel ikke være aktive med å søke opp og kritisk vurdere forskningsstudier (13). I klinisk praksis kan det være en manglende kultur for å lese oppsummert forskning. Praksis har ofte en sterk «gjørekultur» som kan innvirke på holdningen til og synet på kunnskap som kommer fra forskning. Sistnevnte er en mer akademisk ferdighet (14). Det gjøres viktige framstøt i utdanningen som har til hensikt å lære kommende sykepleiere å lese og bruke forskning (15).

En oppsummering av den eksisterende litteraturen viser tilsynelatende at utdanningene prøver ut ulike undervisningsopplegg. For at studentene skal kunne bruke og videreutvikle kompetansen fra forskningsartikler, må slik kunnskap implementeres i praksis.

## Samarbeidsprosjektet

Pilotprosjektet gikk ut på å prøve ut en modell for å gjennomføre KBP i praksis. Studieplanen ved vår sykepleierutdanning har et opplegg der teoriundervisning kombineres med obligatoriske studieoppgaver i praksisstudier. Dette opplegget gjennomføres i en bestemt sekvens gjennom tre studieår (4). På praksisstedet i vårt pilotprosjekt hadde sykepleierne, som også var veiledere for studentene, deltatt på kurs i KBP.

I forkant av praksisperioden ble studenter og praksisveiledere orientert om prosjektet. Målet var at studenter og sykepleiere sammen skulle komme fram til nyttig kunnskap for en gitt problemstilling. Studentene skulle stå for søk og innhenting av forskningsartikler. Sykepleierne i praksis skulle delta på diskusjoner om funn i forskningen og hvilken betydning forskningen kunne ha for praksis. En prosjektgruppe ledet prosjektet og besto av to representanter fra praksisstedet og to fra utdanningen. I tillegg var en bibliotekar med i prosjektgruppen.

Studentenes innsats utgjorde en av studieoppgavene i praksisperioden. Prosjektet viste seg å være populært blant studentene, og deltakelsen i prosjektet ble bestemt via loddtrekning.

## Problemer med søk

I det første møtet mellom studenter og sykepleiere identifiserte gruppen en sykepleiefaglig problemstilling. Her ble de også enige om databaser og søkeord. De valgte følgende problemstilling i pilotprosjektet: «Hvilken betydning har sårprosedyrer for sårtilheling?»



**«Da studentene selv skulle utføre artikkelsøkene, var det vanskelig.»**

I det andre møtet diskuterte de artiklene som studentene hadde funnet. Hensikten var å se hvordan funnene kunne bidra til å besvare den aktuelle problemstillingen. Pilotprosjektet viste seg å være et ambisiøst prosjekt med tanke på tiden som studentene hadde til rådighet.

En annen utfordring var at det var vanskelig for sykepleiere i praksis å frigjøre tid til å delta på arbeidsmøtene. Til tross for at bibliotekaren deltok, hadde noen studenter problemer med å søke etter artikler. De fortalte at bibliotekarens undervisning virket forståelig, men da de selv skulle utføre søkene, var det vanskelig. Alle de fire studentene leverte individuelle studieoppgaver, som ble godkjent av praksislærer. Studentenes refleksjoner i studieoppgavene utgjør datagrunnlaget for diskusjonene i denne artikkelen.

## Tydde til Google

Studentene ga uttrykk for at arbeidet med litteratursøk ikke var så enkelt som de først hadde forestilt seg. En sa det slik: «Vi fikk litt mer opplæring i hvordan vi skulle gå fram i databasesøkingen, og denne gangen [som forrige gang] så dette ut som en enkel sak da bibliotekaren la det fram for oss.»

Fristelsen til å ta snarveier ble for stor; hun søkte på Google. En annen student avdekket også hvor lett det er å ty til enklere løsninger når søket blir vanskelig. Hun hadde brukt Google tidligere i forbindelse med en annen studieoppgave. De beskrev hvordan de seg imellom hadde snakket om at mange av dem hadde løst dette kravet ved å finne artikkelen etter at oppgaven var skrevet. Da søkte de bare i én database – den basen de var tryggest på.

Særlig én student beskrev hvor krevende det var å finne relevante artikler med søkeordene. En skriver det slik: «Grunnet vanskeligheter under søkingen fant jeg lite relevante artikler.»

Studentenes mangelfulle erfaringer med databasen vises i dette utsagnet: «Jeg synes utvalget av databaser var bra, fordi de var veldig ulike og det var forskjellige måter å søke på ... skulle tro at jeg til nå hadde funnet relevante artikler, men så enkelt var det ikke.»



## «Fristelsen til å ta snarveier ble for stor; hun søkte på Google.»

Videre skrev studenten: «[J]eg var ikke klar over hvor konkret og spesifisert søking må være for å finne relevante artikler ... man vet litt mer om hvordan det er å være i 'jungelen' ...»

Det var likevel ikke alle som strevde. En student forteller: «Underveis har jeg konfrontert min frykt i artikkelsøk og funnet ut at det ikke er så vanskelig som før ... Deretter prøvde jeg artikkellykken i Cochrane Library.»

### Lite relevante artikler

Det som kom tydeligst fram, var hvor krevende det var for studentene å finne relevante artikler. Selv om de hadde samarbeidet med sykepleierne for å komme fram til en konkret problemstilling og fylt ut et PICO-skjema, var det vanskelig å finne aktuelle artikler (se faktaboks). Alle beskrev søkene og uttrykte at det ble mange treff. Likevel fant de ikke fram til artikler som var rettet mot problemstillingen. I første omgang leste de abstraktene for å finne relevansen. De fleste artiklene handlet om selve prosedyren. Det var vanskeligere å finne sammenhengen mellom prosedyreutførelse og sårtilheling.

#### PICO

PICO er et verktøy som hjelper med å gjøre spørsmålet (problemstillingen) tydelig og presist i kunnskapsbasert praksis. Etter at du har formulert et presist spørsmål, bør du bestemme hvilket kjernespørsmål du står overfor. Dette hjelper deg når du skal søke etter forskning om spørsmålet.

PICO er en forkortelse for elementer som ofte vil være med i et spørsmål:

P = Patient/problem

I = Intervention

C = Comparison

O = Outcome

Kilde: [kunnskapsbasertpraksis.no](http://kunnskapsbasertpraksis.no)

En av de faktorene som gjorde arbeidet vanskelig for studentene, var at artiklene var på engelsk. Som en student sa det: «For min del ble dette egentlig det tyngste med hele prosjektet, ettersom artikkelen var på engelsk, og Google har ikke vært den beste oversetteren ...»

En annen skrev det slik: «Det er en kunst å lese engelske fagartikler.»

### Mangler kompetanse

Erfaringer fra pilotprosjektet viser at studentene syntes det var lærerikt, men også utfordrende å finne kunnskap om temaet. Studentene opplevde mangel på søkekompetanse og engelskspråklig kompetanse som spesielt vanskelig.

Studentene manglet altså søkekompetanse til tross for at skolen vektla dette i undervisningen. Et interessant spørsmål er derfor som følger: Hvorfor har ikke studentene lært eller tilegnet seg søkeferdigheter når det er gitt undervisningstilbud om dette? Teoriundervisningen kan virke tung, lite relevant og langt fra praktisk sykepleie. Vi kan høre studentene si at kunnskap som ikke brukes i praksis, ikke er verdt å lære. En studie viser at selv om studentene har fått relevant undervisning, kan de ha mangelfulle kunnskaper i forskningsmetode og statistikk (7).



## «Det er en kunst å lese engelske fagartikler.»

Sykepleierstudent

En australsk studie presenterer en integrert undervisningsstrategi. Denne strategien har praktiske aktiviteter, rollespill og e-læring som et samlet undervisningsopplegg for at studenter skal lære seg KBP og forskning (16). I hovedsak er undervisningsopplegget sammensatt av workshop, nettbaserte studieoppgaver, rollespill og diskusjoner om lærernes egen forskning (16.) For å motivere studentene og tydeliggjøre hensikten med KBP, møtes lærere og studenter til workshop. Deretter gjennomgår studentene moduler i en e-læringskomponent.

Via læringsplattformen får studentene oppgaver som skal løses og problemstillinger som skal presenteres. Her deltar studenter også i diskusjonsgrupper der de vurderer og kritiserer kvalitative og kvantitative artikler, gjerne skrevet av en lærer fra kollegiet (16). Slik kommer studentene tettere på forskerne.

Det ligger antakelig verdifull læring i det å skulle vurdere og kritisere arbeidet til en person de kjenner, både for studenter så vel som lærere.

Burke og medarbeidere (17) viser til hvordan forskningskompetanse må utvikles allerede fra første år på studiet. Studentene skal lære å søke og lese kritisk, forstå og ta kunnskapen i bruk i første praksisperiode (17).

## Må ha trening i engelsk

Studentene sier altså at det er vanskelig å lese engelsk. Pensumlistene har flere artikler på engelsk. Det er tydeligvis ikke tilstrekkelig å sette opp engelsk litteratur på pensumlisten og forvente at litteraturen leses. Studentene bør i større grad trene på å lese engelsk i utdanningen. For eksempel kan studieoppgaver gå ut på å lese engelske artikler og presentere disse i undervisningen. Noe av undervisningen kan til og med foregå på engelsk for å øve opp det engelske fagspråket.

Dette prosjektet var et samarbeid med sykepleiere på sykehus. De fleste steder er KBP ikke implementert som en del av den daglige praksisen. Foss og medarbeidere (18) fant at sykepleiere ofte ikke tar forskning i bruk i praksis, selv om de har en positiv holdning til forskning.

Ifølge Pedersen og Einarsen (11) ble studenter sjelden utfordret på forskningsbaserte begrunnelser i praksis. Når studenter mangler rollemodeller, kan det bli vanskelig å lære å håndtere og ta i bruk kunnskap i praksis. (10, 19) Systematisk opplæring i å lese og vurdere ulike typer forskningsartikler med interaktive læringsmetoder og i samarbeid med praksis antas å ha positiv effekt for studentenes læring (12). Våre erfaringer tilsier at aktive søk etter artikler må legges inn som en naturlig del av praksis, slik at studentene tilegner seg denne kunnskapen.

## Konklusjon

Hensikten med pilotprosjektet var å gi studentene trening i å søke, finne og kritisk lese forskning som er relevant for aktuell praksis. Vi erfarte at det var flere utfordrende faktorer som påvirket arbeidet med prosjektet.

Fra skolens side kan det være fornuftig å integrere ulike pedagogiske tilnærminger som kan fremme studentenes læring om KBP. Lærerne bør også være tettere på studentene i løpet av studiet. Eksempelvis bør studentene møtes i klassen, løse oppgaver på nett ved å søke i baser med relevante søkeord, og finne artikler.

I tillegg ser vi at KBP må være implementert i praksis for at studentene skal oppleve det som meningsfullt, slik at kvaliteten på praksisutøvelsen øker.

## Referanser:

1. Nordtvedt MW, Jamtvedt G, Graverholt B, Nordheim LV, Reinart LM. Jobb kunnskapsbasert! En arbeidsbok. Oslo: Akribe, 2012.
2. Kunnskapsdepartementet. Rammeplanen for sykepleieutdanningen. Fastsatt 25. januar. 2008. Tilgjengelig fra [https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/uh/rammeplaner/helse/rammeplan\\_sykepleierutdanning\\_08.pdf](https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/uh/rammeplaner/helse/rammeplan_sykepleierutdanning_08.pdf). (Nedlastet 07.04.2016).
3. Meld. St. 13 (2011–2012). Utdanning for velferd. Samspill i praksis. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
4. Universitetet i Nordland. Studieplan kull 13 H – bachelor i sykepleie (2013). Tilgjengelig fra: <http://www.nord.no/no/studier/tidligere-studieplaner/Documents/PHS%202013H/H%C3%B8st%202013%20-%20Sykepleie%20-%20Bachelor%20-%20Bod%C3%B8%20V1.pdf>. (Nedlastet 17.01.2017).
5. Undheim LT, Wisløff EMS, Rønning ER. Økt informasjonskompetanse hos sykepleiere og studenter. Sykepleien Forskning 2011;6(1):54–60. Tilgjengelig fra: <https://sykepleien.no/forskning/2011/04/okt-informasjonskompetanse-hos-sykepleiere-og-studenter>. (Nedlastet 17.01.2017).
6. Sandvik K, Nortvedt MW. Hvilke strategier er effektive ved implementering av kunnskapsbasert praksis i sykehus? Sykepleien Forskning 2011;6(2):160–7. Tilgjengelig fra: <https://sykepleien.no/forskning/2011/05/hvilke-strategier-er-effektive-ved-implementering-av-kunnskapsbaser-praksis-i>. (Nedlastet 17.01.2017).

7. Grønvik K, Julnes S, Ødegård A. En kvalitativ studie av sykepleiestudenters opplevelse av nye læringsaktiviteter i kritisk vurdering av kvantitative forskningsartikler. *Nordisk Tidsskrift for Helseforskning* 2014;10(2):91–105.
8. Kleiven IF, Jøndal S, Snilsberg LM. Studenttett post med fokus på kunnskapsbasert praksis: Videreutvikling av modellen «Studenttett post». Høgskolen i Gjøviks rapportserie, 2010-1. Tilgjengelig fra: <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/144266>. (Nedlastet 9.08.16) ISSN: 1890-520X.
9. Coomarasamy A, Khan KS. What is the evidence that postgraduate teaching in evidence-based medicine changes anything? *BMJ* 2004;329–1017.
10. Perry RNB. Role modeling excellence in clinical nursing. *Nurs Educ Pract* 2009;9:36–44.
11. Pedersen KL, Einarsen KA. Sykepleiestudenters erfaring med relevansen av vitenskapsteori i praksisstudiene. *Nordisk Tidsskrift for Helseforskning* 2013;1(9):35–49.
12. Erichsen T, Røkholt G, Utne I. Kunnskapsbasert praksis i sykepleierutdanningen. *Sykepleien Forskning*. 2016;11(1):66–76. Tilgjengelig fra: <https://sykepleien.no/forskning/2016/02/kunnskapsbasert-praksis-i-sykepleierutdanningen>. (Nedlastet 17.01.2017).
13. Snibsøer AK. Holdning og atferd relatert til kunnskapsbasert praksis: en kartleggingsstudie. Masteroppgave i helsefag. Bergen: Høgskolen i Bergen, 2011.
14. Scott-Findlay S, Golden-Biddle K. Understanding how organizational culture shapes research use. *J Nurs Adm* 2005;35(7/8):359–65.
15. Ulvund I, Grønvik CKU. Lærer å jobbe kunnskapsbasert. *Sykepleien* 2016;104(5):44–7. Tilgjengelig fra: <https://sykepleien.no/forskning/2016/04/laerer-jobbe-kunnskapsbasert>. (Nedlastet 17.01.2017).
16. Sidebotham M, Jomeen J, Gamble J. Teaching evidence based practice and research through blended learning to undergraduate midwifery students from a practice based perspective. *Nurse Educ Pract* 2014;14(2):220–4.
17. Burke LE, Schlenk EA, Sereika SM, Cohen SM, Happ MB, Dorman JS. Developing research competence to support evidence-based practice. *J Prof Nurs* 2005;21(6):358–63.
18. Foss JE, Kvigne K, Larsson BW, Athlin E. A model (CMBP) for collaboration between university college and nursing practice to promote research utilization in students' clinical placements: A pilot study. *Nurse Educ Pract* 2014;14:396–402.
19. Danielsson A, Sundin-Andersson C, Hov R, Athlin E. Norwegian and Swedish preceptors' views of their role before and after taking part in a group supervision program. *Nurs Health Sci* 2009;11(2):107–13.

